

Aan de Minister voor Rechtsbescherming, de heer S. Dekker
Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw I. van Engelshoven

Upload via website internetconsultatie

Leiden, 22 mei 2020

Betreft: Advies Wetsvoorstel Deelgezag

1. Inleiding

Defence for Children-ECPAT Nederland is onderdeel van een internationaal netwerk gericht op het bevorderen van de naleving van de rechten van kinderen. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna: IVRK of VN-Kinderrechtenverdrag) is de leidraad voor ons werk. Het uiteindelijke doel is om het VN-Kinderrechtenverdrag de standaard te maken voor alle wet- en regelgeving die van toepassing is op kinderen, de uitwerking daarvan in beleid en de uitvoering daarvan in de praktijk.

De Minister voor Rechtsbescherming en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben op 24 april 2020 de wet Deelgezag ter consultatie voorgelegd. Wij reageren in het onderstaande op het wetsvoorstel vanuit onze specifieke invalshoek.

1.1 VN-Kinderrechtenverdrag

In het VN-Kinderrechtenverdrag is een groot aantal fundamentele kinderrechten vastgelegd. Centraal staat het belang van het kind. Dit behoort een eerste overweging te zijn bij alle maatregelen die een kind aangaan (artikel 3 IVRK). Centraal staat ook dat ieder kind het recht heeft om zijn mening te uiten in aangelegenheden die hem of haar betreffen. Aan de mening van het kind moet passend belang worden gehecht (artikel 12 IVRK).

Volgens artikel 5 IVRK hebben ouders, de leden van de familie in ruimere zin of andere wettelijke vertegenwoordigers de primaire verantwoordelijkheid voor de zorg, begeleiding en opvoeding van hun kinderen. De overheid moet deze verantwoordelijkheid respecteren en hierin ondersteuning bieden. Uitgangspunt is dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Dit staat in artikel 18 IVRK. Uit artikel 9 volgt dat kinderen het recht hebben op contact en omgang met beide ouders, ook wanneer hun ouders zijn gescheiden.

1.2 Het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel introduceert een nieuwe vorm van gezag over een minderjarige, het deelgezag. Deze vorm van gezag is bedoeld voor derden die betrokken zijn bij de verzorging en opvoeding van een kind. Het wetsvoorstel beoogt middels deelgezag meer duidelijkheid te bieden aan het kind over de rol van deze derde en beoogt het contact met deze persoon of personen te waarborgen. De deelgezagdrager krijgt de bevoegdheid en verantwoordelijkheid om met de gezagdragende ouders en voogden dagelijkse beslissingen te nemen over de verzorging en opvoeding van een kind.

Zoals het wetsvoorstel thans wordt gelezen, blijft het hebben van twee juridisch ouders het wettelijk uitgangspunt. Zij komen in aanmerking voor het gezag en kunnen derhalve niet in aanmerking komen voor deelgezag. Deelgezag is dus uitsluitend bedoeld voor die derde en/of vierde opvoeder. Deelgezag

is ook niet hetzelfde als gezag. Zo kan de deelgezagdrager geen gebruik maken van de geschillenregeling ex artikel 1:253a BW en als een gezagdrager met het kind naar het buitenland zou verhuizen zonder toestemming van de deelgezagdrager is geen sprake van kinderontvoering. Ook medische beslissingen, beslissingen omtrent hoofdblijf en inschrijving op een school of het voorzien in levensonderhoud vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de deelgezagdrager.

Defence for Children begrijpt dat het wetsvoorstel is ingegeven door het feit dat de samenleving verandert. Gezinssamenstellingen veranderen en zijn niet meer van hetzelfde traditionele karakter als vroeger. De wens vanuit opvoeders die juridisch gezien geen ouders zijn, is dan ook zeker invoelbaar. In harmonieuze gezinssamenstellingen is het ook voorstelbaar dat dit wetsvoorstel vele praktische ongemakken in de dagelijkse realiteit kan en zal wegnemen. Maar dat is één kant van de medaille. Dit wetsvoorstel kent ook een andere kant van de medaille: de situaties waarin het niet langer goed gaat. Defence for Children maakt zich zorgen over die groep kinderen, want met de introductie van deelgezagdragers zijn meer volwassenen betrokken bij een conflict.

Defence for Children heeft verschillende zorgpunten bij het voorstel. Hieronder wordt ingegaan op:

- het belang van het kind;
- kindgerichtheid van juridische procedures;
- bijstand voor het kind;
- beëindiging deelgezag;
- enkele andere punten.

2. Het belang van het kind

In het wetsvoorstel wordt het belang van het kind ingevuld door de wens om meer duidelijkheid te geven aan kinderen over de rol van een derde en/of vierde opvoeder en het waarborgen van contact met een derde of vierde opvoeder. Veel meer lijkt de nieuwe vorm, het deelgezag, te zijn ingegeven vanuit de wens van volwassenen. Door meer volwassenen te laten delen in het gezag, zijn er meer volwassenen betrokken bij een conflict met het kind in het midden. Het is onduidelijk hoe in de belangenafweging het belang van het kind is meegewogen.

Uit de Memorie van Toelichting (MvT) blijkt niet op grond van welk onderzoek onder kinderen, jongeren en/of jongvolwassenen de wetgever tot de conclusie is gekomen dat kinderen die behoefte hebben. Evenmin blijkt uit de MvT of kinderen, jongeren dan wel jongvolwassenen bij de totstandkoming van deze wet zijn bevraagd die bijvoorbeeld een scheiding van hun ouders hebben meegemaakt als ook het vormen van een nieuw gezin hebben ervaren met de komst van een stiefouder (en eventueel zijn/haar kinderen). Defence for Children heeft gezien dat de Staatscommissie vijf jaar geleden een onderzoek heeft laten uitvoeren door Stichting Alexander¹, maar dat rapport is online niet (meer) raadpleegbaar. Nergens blijkt uit dat de kinderen en jongeren van dat onderzoek in 2015 geraadpleegd zijn bij het schrijven van dit wetsvoorstel in 2020. Als hun input is meegewogen dan is het wenselijk om daar blijk van te geven in de MvT.

Defence for Children beveelt aan om toe te lichten waaruit de behoefte van kinderen aan duidelijkheid en het juridisch verankeren van het behouden van contact blijkt en op welke wijze kinderen over de plannen geconsulteerd zijn. Om te weten of dit wetsvoorstel daadwerkelijk in het belang van het kind is, is het cruciaal om te weten hoe kinderen het zien. In het VN-kinderrechtenverdrag hangen het vereiste dat bij alle maatregelen die kinderen betreffen het belang van het kind een eerste overweging moet zijn (artikel 3 IVRK) en het recht van kinderen om hun mening te geven in alle aangelegenheden die het kind of een groep kinderen betreffen (artikel 12 IVRK) dan ook nauw samen. Uit onderzoek

¹ Pehlivan, T. & Wiersma, M. m.m.v. Rutjes, L. 'Wie zijn jouw ouders? – Perspectieven van jongeren en kinderen op ouderschap', Stichting Alexander, Amsterdam 2015. Wanneer op de website van Stichting Alexander op 'download pdf' wordt geklikt, verschijnt de mededeling dat de pagina niet is gevonden.

blijkt dat kinderen in hulpverlening en pleegzorg nadrukkelijk laten weten betrokken te willen worden bij beslissingen die hen aangaan (zie bijvoorbeeld het WODC onderzoek uit 2019 *Pleegzorg in relatie tot pleegzorgvoogdij en adoptie*). In de huidige MvT wordt niet aangegeven of kinderen, jongeren dan wel jongvolwassenen zijn bevraagd en als dit is gebeurd welke inzichten dat heeft opgeleverd. De meest centrale vraag zou ons inziens daarbij zijn in hoeverre het voor kinderen storend is als een derde en/of vierde opvoeder geen formele rechtspositie heeft en of dit opweegt tegen de knelpunten die zich kunnen voordoen wanneer de situatie niet meer harmonieus is. Bij een verhuiszaak bijvoorbeeld moet de rechter nog meer belangen betrekken en afwegen op grond van het nieuwe artikel 1:253zb BW. Het kind zit in die zaken vaak al in een loyaliteitsconflict. Hoe zien ervaringsdeskundigen dit? Is hun visie of mening betrokken bij het wetsontwerp? Dit valt niet terug te lezen. Wanneer sprake is van drie of vier volwassenen die met elkaar ruzie maken: wat doet dát met een kind? Het wetsvoorstel zwijgt hierover, terwijl de recente cijfers aangaande scheidingen of verbrekings van relaties geen rooskleurig beeld geven.² Het WODC meldt dat rechters in 2019 ongeveer **34.000** scheidingsprocedures hebben afgehandeld; ruim 1.000 meer dan in 2018. De meeste scheidingsgerelateerde procedures laten een daling zien ten opzichte van 2018, **behalve gezagszaken**. Daar is sprake van een lichte stijging. Het aantal gezagszaken is gestegen naar bijna **6.500 zaken** in 2019. Het WODC heeft dit nader gespecificeerd. Ten aanzien van omgangsregelingen meldt het WODC dat in 2019 sprake was van **2.600 zaken** over het vaststellen/wijzigen van een omgangsregeling. Daarbij werden ruim **1.000 kortgedingprocedures** over de nakoming van omgangsregelingen afgehandeld. Het totale aantal hoger beroepsprocedures in scheidingsprocedures en scheidingsgerelateerde procedures is gestegen en bedraagt in 2019 bijna **3.100 zaken**.

3. Juridische procedures nog onvoldoende kindgericht

Hoewel het uitgangspunt geldt dat deelgezag alleen mogelijk is in een harmonieuze situatie, sorteert de wet terecht voor op conflicten tussen gezagdrager(s) en deelgezagdrager(s). Veel is bekend over wat een conflict tussen opvoeders met een kind doet. Via de Kinderrechtenhelpdesk zien we daarnaast ook knelpunten voor kinderen wanneer een juridische procedure volgt om het conflict te beslechten. Defence for Children pleit al langer voor het meer kindgericht maken van juridische procedures zodat kinderen effectief kunnen participeren en de schade voor het kind wordt beperkt.

Onlangs is het WODC onderzoek verschenen getiteld “*Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie. Het hoorrecht en de procespositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken*”³ waarin eveneens talloze aanbevelingen zijn geformuleerd. Dit geeft al aan dat we thans het rechtssysteem nog niet zodanig hebben ingericht dat een kindvriendelijke procedure is gewaarborgd. Defence for Children is dan ook van mening dat eerst het fundament bij eventueel twee strijdende ouders op orde moet zijn, voordat dit wordt uitgebreid met een potentiële derde of vierde volwassene. Met andere woorden: dit wetsvoorstel komt te vroeg.

4. Bijstand voor het kind

Het voorstel maakt onderscheid tussen twee soorten deelgezag: a) intentioneel en b) op een later moment.

Net als gezamenlijk gezag kan totdat het kind 3 maanden oud is, een aantekening van deelgezag in het daartoe bestemde register worden gemaakt. Dit kan alleen op verzoek van alle partijen. Consensus is dus vereist. Defence for Children ziet in die procedure an sich geen belemmeringen. Ook wij gaan ervan uit dat iedereen op dat moment toch in harmonie leeft met elkaar. De enige bedenking die Defence for Children heeft is dat de gevolgen voor het kind bij een conflict groter zijn dan als er twee gezagdragers zijn. De vraag is of bij drie of vier volwassenen eerder een conflict zal plaatsvinden of juist niet. De MvT geeft niet aan of dit is onderzocht, terwijl de gevolgen voor kinderen groot zijn.

² WODC, Factsheet 2020-1: ‘Scheidingen 2019 Gerechtelijke procedures en gesubsidieerde rechtsbijstand.’

³ M.R. Bruning e.a., *Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie*, Meijers-reeks nr. 335. Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2020.

Immers, potentieel verhoogt het wetsvoorstel nu in elk geval de kans op een juridische procedure over omgang.

Deelgezag op een later moment is voor de harmonieuze familiesituaties die de 3 maanden termijn niet weten/vergeten én voor alle overige gevallen (zoals stiefouder of opa/oma, pleegouder). In het wetsvoorstel worden een aantal vereisten genoemd, bijvoorbeeld dat een derde tenminste een jaar de verzorging heeft gedaan. Ook wordt een rechterlijke toetsing en wordt verplichte procesvertegenwoordiging geïntroduceerd.

Hoe de rechter dient te toetsen, wordt niet nader ingevuld. Aangezien een van de andere vereisten is dat iedereen het eens is, is het de vraag hoe actief (of lijdelijk) de rechter zich opstelt teneinde te onderzoeken of iemand al een jaar de verzorging van het kind op zich heeft genomen. Een meer concrete en praktische visie hierop van de wetgever zou wenselijk zijn.

Voor de gevallen als bedoeld in artikel 1:253t BW geldt dat de ouder die alleen gezag heeft, minstens 3 jaar alleen gezag moet hebben voordat een ander met deelgezag kan worden belast. Hiermee wordt volgens de wetgever voorkomen dat deelgezag 'te snel' wordt aangevraagd bij bijvoorbeeld een nieuwe relatie. Echter, drie jaar alleen het gezag uitoefenen, houdt niet in dat de ouder ook al langere tijd een relatie heeft met een nieuwe partner voor wie om deelgezag wordt verzocht. Op het moment van indienen van het verzoek dient de beoogd deelgezagdrager gedurende een aaneengesloten periode van tenminste een jaar voor het kind te hebben gezorgd. Wat hieronder (feitelijk) wordt verstaan, wordt niet weergegeven. Dient de beoogd deelgezagdrager een gezamenlijke duurzame huishouding te hebben met de gezagdrager of vallen andere vorm van zorg dragen hier ook onder (indachtig de opa of oma van het kind die niet met de gezaghebbend ouder samenwoont)? Wordt dan van de rechter ter zitting verwacht onderzoek te doen naar de duurzaamheid van die relatie en af te wegen of het in het belang van het kind is dat deelgezag wordt toegekend? Hoe gaat de rechter dat doen? Rechters hebben geen glazen bol, geen *risk assessment tool* voor het ontdekken van mogelijke conflicten en bovenal: de druk op de rechtspraak is al immens. Familierechters hebben nu al ontzettend veel zaken om af te handelen elk jaar en bij sommige rechtbanken is sprake van wachttijden voordat een zitting kan plaatsvinden. Nu komt daar een stroom van nieuwe zaken bij, terwijl de rechter niet de functie noch de middelen heeft om te onderzoeken of deelgezag in het belang van het kind is. Op dat moment leven partijen hoogstwaarschijnlijk in harmonie anders kan het verzoek niet worden ingediend. Hoe moet een rechter beoordelen of die harmonie stand houdt?

Het wetsvoorstel geeft aan dat de rechter de Raad van de Kinderbescherming (RvdK) om advies kan vragen. De RvdK dient dan onderzoek te doen, maar heeft evenmin de *tools* voor het maken van een risico analyse. Daarbij komt dat de RvdK inmiddels al langere tijd te kampen heeft met wachtlijsten waardoor er zorgen bestaan over de veiligheid van kinderen. Op 1 april jl. heeft de Inspectie Justitie en Veiligheid in een brief aan de RvdK laten weten dat de inspecties ook in 2020 intensief toezicht uit zullen blijven voeren. De reden hiervoor is dat de inspecties nog steeds zorgen hebben over de manier waarop de RvdK zicht houdt op de veiligheid van kinderen op de wachtlijst. In de brief wordt aangegeven dat de inspecties sinds medio 2018 intensief toezicht uitvoeren op de RvdK. Dit naar aanleiding van aanhoudende zorgen over de vele kinderen die te lang wachten op een onderzoek, het zicht dat de RvdK heeft op de veiligheid van deze kinderen en de wijze waarop hierop wordt gestuurd door de RvdK. In 2019 volgden de inspecties de voortgang van het traject 'Versnellen naar 2020' door middel van voortgangsrapportages die de RvdK opstelde. Het beoordelen van deze voortgangsrapportages was een belangrijk onderdeel in het toezicht van de inspecties. Het doel van dit traject, niet meer dan 750 kinderen wachten langer dan tien dagen op een onderzoek bij de RvdK, is niet behaald. De wachttijd van kinderen op de wachtlijst is nauwelijks verminderd.⁴ Bij deze stand van

⁴ <https://www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/brieven/2020/04/14/brief-toezicht-op-de-rvdk-in-2020>

zaken maakt Defence for Children zich zorgen over een nieuwe stroom van zaken waarin de RvdK onderzoek moet doen. Wederom geldt dat het fundament bij de RvdK nog niet op orde is en dat dit wetsvoorstel ook wat dit punt betreft te vroeg is.

Als dit wordt doorgevoerd dan pleit Defence for Children voor het inschakelen van aparte bijstand voor het kind conform de aanbevelingen van het verschenen WODC rapport 'Kind in proces' (zie hiervoor) inhoudende dat het kind bij het later toekennen van deelgezag een eigen advocaat krijgt wanneer het 12 jaar en ouder is en dat bij kinderen onder de 12 jaar een bijzondere curator wordt benoemd. Vanzelfsprekend dient ook bij de kinderen vanaf 12 jaar een bijzondere curator te worden benoemd, indien dit meer passend is bij de situatie.

Daarbij geldt overigens dat het VN-Kinderrechtencomité in General Comment nummer 12 (CRC/C/GC/12) stelt dat niet te snel geoordeeld mag worden dat een kind niet in staat is tot een gesprek. Enkel op basis van de leeftijd of een beperking van het kind mag dit niet aangenomen worden. Voor zover mogelijk zullen maatregelen getroffen moeten worden om het kind tot het voeren van een gesprek in staat te stellen. Voor alle kinderen geldt dat het gesprek moet worden afgestemd op hun capaciteiten. Dat vereist een bepaalde expertise.⁵

Daarbij moet in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering duidelijker worden benadrukt dat deze zaken niet zonder het horen van het kind kunnen worden afgedaan. De praktijk is immers dat als iedereen het eens is, het kind niet wordt gehoord/hoeft te worden gehoord en een zaak niet op een zitting hoeft te worden gepland. De vraag is hoe het kind wordt beschermd in dit voorstel waarin de volwassenen volledig de regie hebben.

5. Beëindiging deelgezag

Onbegrijpelijk vindt Defence for Children het dat 'iedereen' beëindiging van het deelgezag mag verzoeken, behalve het kind zelf (nieuw artikel 1:253ze BW). Dit zou betekenen dat als de familiesituatie niet langer zo harmonieus is, het kind geen eigen rechtsingang heeft. Dat staat haaks op wat de wetgever heeft bepaald omtrent de kinderen wiens ouders zijn gescheiden. Indien tijdens de echtscheiding geen expliciet oordeel is gevraagd van de rechter omtrent het gezag dan heeft het kind nadien een eigen rechtsingang (via artikel 1:251a BW). Juist om te waarborgen dat ook het kind mogelijkheden heeft om aan de rechter een oordeel te vragen wanneer na de scheiding van de ouders de toestand niet langer harmonieus is en gezamenlijk gezag belastend kan zijn voor het kind. Waarom die kinderen wel een eigen rechtsingang geven en deze kinderen niet? Uit het oogpunt van rechtsgelijkheid is dat niet te verantwoorden en sprake van een omissie in het wetsvoorstel.

6. Enkele andere punten die om nadere toelichting/uitwerking vragen

- In het voorstel wordt een afzonderlijke juridische rechtsingang gecreëerd voor de deelgezagdrager. Indien gezagsdragers zonder toestemming de omgangsregeling met de deelgezagdrager wijzigen (bijvoorbeeld door een verhuizing naar een andere gemeente) dan kan de deelgezagdrager dit aan de rechter voorleggen. De deelgezagdrager hoeft dan niet meer te bewijzen dat hij/zij in een nauwe en persoonlijke betrekking tot het kind staat. Dit wordt verondersteld. Het is derhalve voor de deelgezagdrager, vergeleken met de huidige bepalingen in het BW, makkelijker om een oordeel van de rechter te vragen. Dit houdt dus een versteviging in van de positie van de derde en/of vierde opvoeder. In de MvT wordt niet nader ingegaan waarom een aanpassing van het BW noodzakelijk is en waarom de huidige mogelijkheden (artikelen 1:377a BW en verder) niet volstaan. Onduidelijk is of rechters een dermate strenge toetsing toepassen bij deze groep dat het afdwingen van behoud van de situatie niet lukt. Onduidelijk is vervolgens wat kinderen en jongeren die dit hebben ervaren, hiervan vinden.

⁵ Zie onder meer: CRC/C/GC/12, par. 2, 7, 21, 49, 75, 78, 100, 134, 135

- De relatie tussen een derde en het kind kan mogelijk ook verbreken als een of beide gezagdragers overlijden. Dit wetsvoorstel versterkt de positie van de derde en/of vierde opvoeder in die gevallen. Het wetsvoorstel noemt ook de huidige mogelijkheid van het benoemen van die derde als opvoeder in het testament. Defence for Children benadrukt dat gezagdragers naast de mogelijkheid van het testament, ook een aantekening kunnen laten opmaken in het daartoe bestemde register (artikel 1:292 BW). Onvoldoende wordt uitgelegd waarom dit niet volstaat.
- Ook pleegouders kunnen in aanmerking komen voor deelgezag. Dit biedt meer mogelijkheden om een oplossing te vinden voor knelpunten die pleegouders nu ervaren. Voor de ouders kan dit een extra conflictpunt opleveren. Voor de gecertificeerde instelling betekent dit een taak erbij. Is dit onderdeel van de uitvoeringstoetsen?
- De mogelijkheid van gezagsbeëindiging van de ouders, het nieuwe criterium daartoe in artikel 1:266 BW, is relatief recentelijk ingevoerd bij de herziening kinderbeschermingsmaatregelen. Dit leidt nog tot veel onvrede in de praktijk. Onvrede die overigens al langer bestaat, maar door de introductie van het nieuwe criterium voor het (in de praktijk sneller) beëindigen van het gezag van ouders meer in de schijnwerpers is komen te staan. De kritiek heeft onder meer geleid tot het Actieplan Verbetering Feitenonderzoek in de Jeugdbeschermingsketen. De timing van dit wetsvoorstel waarbij deelgezag voor pleegouders mogelijk wordt, terwijl verbetering van het feitenonderzoek in de jeugdbeschermingsketen nog in ontwikkeling is, is dan ook erg ongelukkig gekozen. Defence for Children vreest dat het een escalerend effect kan hebben in de zin dat meer verharding optreedt in de juridische procedures, hetgeen niet in het belang van het kind kan worden beschouwd.
- Uit onderzoek (WODC 2019 *Pleegzorg in relatie tot pleegzorgvoogdij en adoptie*) blijkt opnieuw hoe belangrijk pleegkinderen het vinden om een stem te hebben in het beslisproces. Hoe krijgt de in het belang van het kind afweging vorm en wordt het kind betrokken bij de besluitvorming over de toekenning van deelgezag?
- Het wetsvoorstel laat onbesproken wat het effect is van benoeming van een deelgezagdrager indien opvoeders op vakantie willen gaan (bijvoorbeeld pleegouders met deelgezag) of tezamen naar het buitenland verhuizen. Andere landen kennen deze nieuwe wettelijke figuur niet en de vraag is of andere landen deze nieuwe wettelijke figuur zullen erkennen. Kunnen deelgezagdragers op dat moment rechten ontlenen aan hun wettelijke status? Of zijn deelgezagdragers overgeleverd aan de wet- en regelgeving van het desbetreffende land? Heeft de wetgever hierover nagedacht (uitgezonderd het vraagstuk rondom kinderontvoering)? Defence for Children zou graag een nadere uitwerking hiervan zien.

7. Conclusie

Gezinssamenstellingen veranderen en zijn niet meer van hetzelfde traditionele karakter als vroeger. De wens vanuit opvoeders die juridisch gezien geen ouders zijn om deelgezag, is dan ook zeker invoelbaar. In harmonieuze gezinssamenstellingen is het ook voorstelbaar dat dit wetsvoorstel vele praktische ongemakken in de dagelijkse realiteit kan en zal wegnemen, zoals het krijgen van informatie van een school of van een arts. Het is ook invoelbaar dat het beëindigen van een relatie tussen kind en die derde opvoeder uiterst verdrietig is en niet in het belang van het kind kan zijn.

In het wetsvoorstel wordt het belang van het kind ingevuld door de wens om meer duidelijkheid te geven aan kinderen over de rol van een derde en/of vierde opvoeder en het waarborgen van contact met een derde of vierde opvoeder. Veel meer lijkt de nieuwe vorm, het deelgezag, te zijn ingegeven

vanuit de wens van volwassenen. Door meer volwassenen te laten delen in het gezag, zijn er meer volwassenen betrokken bij een conflict met het kind in het midden. De vraag is of bij drie of vier volwassenen eerder een conflict zal plaatsvinden of juist niet. De MvT geeft niet aan of dit is onderzocht, terwijl de gevolgen voor kinderen groot zijn. Immers, potentieel verhoogt het wetsvoorstel nu in elk geval de kans op een juridische procedure over omgang.

Het is onduidelijk hoe in de belangenafweging het belang van het kind is meegewogen. Uit de Memorie van Toelichting blijkt niet dat het perspectief van kinderen en jongeren is meegenomen bij de ontwikkeling van dit voorstel. Dit terwijl in onderzoek jongeren in hulpverlening en pleegzorg nadrukkelijk laten weten betrokken te willen worden bij beslissingen die hen aangaan. Dit wetsvoorstel valt daar ook onder. Hun input is onontbeerlijk voor de invulling van het belang van het kind en het ontwikkelen van wetgeving dat daadwerkelijk hun belang dient.

Het wetsvoorstel maakt die derde weliswaar geen volwaardig gezagdrager, maar creëert desondanks wel een groot risico op nieuwe procedures waarbij meer volwassenen worden betrokken en het kind zich moet gaan verhouden tussen al die volwassenen. De vraag is of een kind dát aan kan. De vraag is of ons (rechts)systeem dat nu aan kan? En de vraag is ook of onze hulpverlening bij conflicten dat aan kan. Tot nu toe schieten we namelijk op al die fronten bij twee ruziënde ouders tekort.

De implementatie van het voorstel betekent nieuwe uitdagingen en een uitbreiding van zaken voor de rechtspraak en de Raad voor de kindbescherming. Het is de vraag of beide organisaties dit aankunnen qua capaciteit maar ook qua expertise. De nieuwe uitdaging kan een probleem op zich vormen. Hoe kan de rechter bij het beoordelen van een verzoek om deelgezag een inschatting maken van het risico dat de situatie minder harmonieus wordt en hoe komt het advies van de Raad voor de Kinderbescherming hierover tot stand?

Mocht het wetsvoorstel worden doorgevoerd dan is de rechtspositie van het kind op dit moment nog onvoldoende uitgewerkt. Het is onbegrijpelijk dat het kind niet zelf een mogelijkheid heeft om te verzoeken om beëindiging van het deelgezag. Het betrekken van de stem van het kind dient steviger te worden verankerd door het regelen van juridische bijstand voor kinderen, de betrokkenheid van een bijzondere curator en een eigen rechtsingang. Het waarborgen van het recht van kinderen in deze zaken om hun mening te geven vereist van professionals dat zij het kind hiertoe voldoende gelegenheid geven om betekenisvol te kunnen participeren en dat zij passend gewicht toekennen aan de input van het kind. Het vraagt specifieke expertise om dit goed te doen. Ook dat dient te worden gewaarborgd.

Hoogachtend,

mr. E. Huls
advocaat-in-dienstbetrekking Defence for Children

